

Máčay, Tibor

[Dolgan, M. Sestrinski jeziki: doživljanje slovanskih jezikov]

Opera Slavica. 1995, vol. 5, iss. 4, pp. 61-

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117033>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Dolgan, M.: Sestrinski jeziki: doživljanje slovanskih jezikov. Ljubljana 1993, 208 s.

Slovania tvoria skupinu narodov, ktoré spája jednak spoločný pôvod, jednak prfbuznosť jazykov. A hoci sa už viac než pred polduhastoročím usdlili na rôznych územiach a v ich jazykoch prebehli dost' značné zmeny, hoci celé stáročia tvorili súčasť obyvateľ'stva (často veľ'mi utlačáňého) mnohých štátov, uchovali si v svojej pamäti spoločný pôvod, jazykovú prfbuznosť a do určitej miery aj pocit slovanskej vzájomnosti, spolupatričnosti.

Ako kúsok nie príliš pestrej mozaiky slavistickej literatúry zapadá do nej kniha Dr. Milana Dolgana, docenta pedagogickej fakulty a predsedu zdruzenia slavistov v Lubl'ani. Je to v poradí už pätnásta jeho knižná práca od roku 1962, kedy vydal svoju prvú monografiu.

Predmetom bádateľ'ovho výskumu sú slovanské jazyky ako piata najväčšia skupina jazykov sveta (čo do počtu ich nositeľ'ov) - po čínskej, indickej, germánskej a románskej. Skúma všetky slovanské jazyky v komparatívnom pláne, cirkevnú slovančinu nevyňímajúc.

Autor v knihe podáva základné informácie o jednotlivých súčasných spisovných jazykoch, pričom sa dotýka aj najdôležitejších javov z diachronie jazyka, dejín slovanskej filológie ako takej i problémov súčasnej slavistiky.

Dolgan sa postupne zaoberá jednotlivými slovanskými jazykmi, a to v poradí: bieloruština, bulharčina, cirkevná slovančina, čeština, lužická srbčina, macedónčina, pol'stina, ruština, slovenčina, srbochorváčtina a ukrajinčina. V rámci každého jazyka rozoberá najdôležitejšie javy fonetické, fonologické, ale najmä morfológické, kde najviac pozornosti venuje nominálnej deklinácii a verbálnej konjugácii. K syntaktickej problematike sa vyjadruje stručnejšie, ba až sporadicky.

Veľ'kú pozornosť venuje autor tzv. základnej všeslovanskej slovnej zásobe. Prí-

klady z nej porovnáva v každom konkrétnom jazyku s ich pendantami v cirkevnej slovančine a potom aj medzi jednotlivými spisovnými slovanskými jazykmi navzájom.

Za veľ'mi užitočnú pokladáme skutočnosť, že pri komparácii jednotlivých jazykov autor vychádza z textov hovorového, publicistického i umeleckého štýlu, a to ako v písanej, tak i tlačenej podobe.

Výklad jednotlivých častí knihy je jasný, zrozumiteľ'ný, ilustratívny materiál veľ'mi prehľadný, k čomu nepochybne prispelo aj využitie rôznych typov kvalitnej tlačiarskej techniky.

Za akúsi prflohu knihy možno pokladať autorove osobné úvahy o vzájomnej spolupráci medzi slovanskými krajinami v oblasti jazykovedy, literatúry, školstva a kultúry, kde kladie osobitný dôraz aj na príslušné národnostné menšiny. Toto svoje zamyslenie zhmld Dolgan do tridsiatich bodov. Na viacerých miestach vyslovuje želanie, aby bolo vytvorené akési "slovanské esperanto" na základe rekonštruovanej a "novelizovanej" cirkevnej slovančiny.

V dnešnej dobe, keď' pocit'ujeme veľ'ký nedostatok odbornej literatúry z jednotlivých slovanských filológií, môže Dolganova kniha poslúžiť ako zdroj cenných poznatkov z tejto oblasti na školách rôznych typov, vrátane vysokých, ako aj na odborných a vedeckých pracoviskách. Siahnuť po nej však môže každý, kto sa hlbšie zaoberá slavistikou, či už odborne, alebo zo záľ'uby. Čitateľ' tak dostáva do rúk záslužnú prácu, ktorej prínos ocenia najmä tí, ktorí v danej oblasti pracujú. Celá kniha sa vyznačuje peknou úpravou, precíznym členením a názornosťou. Pre nás je zvlášť potešiteľ'ná skutočnosť, že jej obálku zdobí kópia reprodukcie, na ktorej sú znázornení sv. Cyril a Metod a ich žiaci, od popredného slovenského umelca, akademického maliara Vincenta Hložňka.

Tibor Máčay